

ONDERHOUDSPAN **LEEFOMGEVING**

Gemeente

Bodegraven Reeuwijk

Onderhoudsplan Leefomgeving
2018 - 2021

Verantwoording

Titel : Onderhoudsplan Leefomgeving
Bodegraven-Reeuwijk 2018-2021

Zaaknummer : Z-17-051311

Documentnummer : DOC-17021269

Vastgesteld : College 9 mei 2017

Auteur(s) : Trijntje Tilstra (Cyber adviseurs),
Luc Ettema en Roel Lok
(gemeente Bodegraven-Reeuwijk)

E-mail adres : info@bodegraven-reeuwijk.nl

Ondersteuning : Cyber adviseurs

Vormgeving : Tim Boerdam (Star Reklame)

Illustraties : Norbert Vermeer (Loxdeluxe)

Inhoud

Voorwoord	7	6 Van opgaven naar acties	30
Leeswijzer / samenvatting	8	6.1 Voor en met de samenleving	31
1 Inleiding	10	6.2 Functioneel en veilig	33
1.1 Een nieuwe aanpak	11	6.3 Duurzaam en kostenbewust	36
1.2 Opdracht	11	6.4 Schoon en aantrekkelijk	38
Een veranderde samenleving	12	7 Beschikbare en benodigde middelen	42
2 Proces en bouwstenen	14	8 Uitvoeringsagenda per dorp	48
2.1 Proces	15		
2.2 Bouwstenen	16	Bijlage 1 - Uitvoeringsprogramma Openbare Ruimte 2018-2021	
2.3 Riolerings	17		
3 Onze openbare ruimte en riolering	18	Bijlage 2 - Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2021 (los document bijgevoegd)	
3.1 Het areaal	19		
3.2 De kwaliteit: meer dan techniek	19		
3.3 De beleidskaders	19		
4 Horen en meten	20		
4.1 Bewonersbijeenkomsten	21		
4.2 Tevredenheidsonderzoeken	25		
4.3 Objectieve metingen	26		
5 Opgaven	28		
5.1 In één oogopslag	29		

Voorwoord

Wij staan in dienst van de samenleving in Bodegraven-Reeuwijk. Vél meer dan in het verleden faciliteren we initiatieven en wensen van de inwoners. Daarom geven we onze medewerkers meer vrijheid van handelen en vragen we hen om het gesprek aan te gaan met inwoners. Natuurlijk zetten onze medewerkers daarbij hun vakmanschap en verantwoordelijkheid voor budget en kwaliteit in. Op de volgende bladzijde vertelt Roel Lok namens team openbare ruimte over de ervaringen bij het opstellen van het onderhoudsplan.

De gesprekken met inwoners geven een mooi resultaat te zien. Per dorp benoemden onze inwoners hun wensen en vertelden daarbij wat hun eigen inbreng kan zijn. De dorpsoverleggen hebben daarbij een geweldige rol gespeeld. Dit is de manier waarop we graag in gesprek blijven. Samen met de dorpsoverleggen brengen we de dorpswensen in beeld. Die wensen honoreren we zo veel mogelijk en als iets niet kan, laten we dat snel en onderbouwd weten. We zoeken elkaar niet alleen op om te praten maar ook om afspraken te maken over onze gezamenlijke inzet. Door zo te werken, wordt de openbare ruimte echt van ons samen. Een leefomgeving waar u en ik trots op zijn. Ik wens u als lezer van dit plan inspiratie om een bijdrage te leveren aan onze mooie gemeente.

Kees Oskam

Wethouder

Inwoners ontvingen
ansichtkaarten als uitnodiging
voor de bijeenkomsten.
Wat zou het mooi zijn als
onze inwoners met trots kaarten
van onze woonomgeving sturen
aan familie en vrienden.

Leeswijzer / samenvatting

In de hoofdstukken 5 en 6 leest u de opgaven die we gaan aanpakken.

Dit is de kern van het plan. De opgaven zijn:

- Voor en met de samenleving
- Functioneel en veilig
- Duurzaam en kostenbewust
- Schoon en aantrekkelijk

Elke opgave concretiseren we in hoofdstuk 6 met doelstellingen en acties.

In hoofdstuk 7 leest u wat het benodigde budget is om de plannen te realiseren.

U leest daar ook waar we een aanpassing van het budget vragen. Hoe we met onze inwoners aan deze opgaven gaan werken en hoe we blijvend in gesprek blijven staat in hoofdstuk 8.

De hoofdstukken 2 t/m 4 vormen de aanloop van het onderhoudsplan. In hoofdstuk 2 gaan we in op het proces om te komen tot dit plan, onder andere door in gesprek te gaan met inwoners. Ook geven we een doorkijk hoe we tijdens de uitvoering open staan voor maatwerk per dorp.

In hoofdstuk 3 komen het areaal en de kwaliteit aan de orde.

Hoofdstuk 4 gaat in op de resultaten van de bewonersbijeenkomsten, tevredenheidsonderzoeken en metingen in de openbare ruimte: dit zijn de bouwstenen van de opgaven. In het eerste hoofdstuk leest u onze missie en wat er nieuw is in onze aanpak.

Onderhoudsplan Leefomgeving

Voor het ontwerpen van dit plan gaf het bestuur meer dan ooit de ruimte om een plan te maken waar onze kennis en vakmanschap tot zijn recht komt en waar we optimaal konden samenwerken met de ervaringsdeskundigen bij uitstek, de inwoners.

Als inwoner ervaar je de leefomgeving als totaal waarbij de openbare ruimte niet alleen veilig en functioneel, maar ook gezellig en prettig moet zijn. Vakmensen zijn veelal voor een stukje van de openbare ruimte verantwoordelijk en benaderen die in eerste instantie vanuit de technische staat of wettelijke taken.

Waardevol was het om de technische inhoud te combineren met kennis en ervaringen van de inwoners en dorpsoverleggen. Hier bepalen we gezamenlijk prioriteiten en blijven we in gesprek.

Wij blijven in gesprek met het bestuur over de resultaten van deze opgaven. Het proces was een inspirerende 'ontdekkingstocht' op zoek naar betrokkenheid en samenwerking zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Voor onze gemeente is dit een nieuwe manier van werken. Het resultaat is dat we de vragen en behoeften steeds beter kennen en dat we daar waar mogelijk maatwerk leveren en samenwerken met onze bewoners aan mooie oplossingen.

De reis is nog niet af, eigenlijk beginnen we pas. Het Onderhoudsplan Leefomgeving is hiervoor het vertrekpunt. Vol energie en vertrouwen in een mooie samenwerking zetten we ons in voor een goede leefomgeving.

Namens het team openbare ruimte,

Roel Lok

“We zijn een gemeente waar het goed leven, wonen en werken is. Hierbij gaan we verantwoord om met de gelden van inwoners en bedrijven. We gaan als bestuurders en ambtenaren in gesprek met inwoners en sturen vanuit een professionele bedrijfsvoering”.

Inleiding

Het gebied waar we wonen, werken, winkelen, recreëren en elkaar ontmoeten noemen we de leefomgeving, ongeacht van wie die ruimte is. De buitenruimte die voor iedereen toegankelijk is noemen we de openbare ruimte. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid deze ruimte te onderhouden. Het gaat om openbaar groen, wegen, straatreiniging, civiele kunstwerken, spelen, straatmeubilair, openbare verlichting en riolering¹. De openbare ruimte is mede bepalend voor de maatschappelijke en economische waarde van de gemeente; Hiermee is het een belangrijk onderdeel van het maatschappelijk rendement.

1.1 Een nieuwe aanpak

Met dit onderhoudsplan leefomgeving (OPL) slaan we een nieuwe weg in. Tot 2016 werkten we met het IBBP (Integraal Beleids- en Beheerplan Openbare ruimte). In dat plan stond de techniek centraal. In het OPL leggen we de verbinding tussen de techniek en de beleving van de inwoners. Ook leggen we de relatie met andere thema's zoals duurzaamheid en participatie.

Dit onderhoudsplan:

- Sluit aan bij de wensen van inwoners.
- Werkt vanuit opgaven en ambities.
- Brengt opgaven en ambities in balans met benodigde en verantwoorde financiële middelen.
- Volgt een bredere benadering van de openbare ruimte door de relatie te leggen met andere doelstellingen zoals klantgerichtheid en duurzaamheid.

1.2 Opdracht

Doel – Dit onderhoudsplan legt de opgaven en ambities vast voor de openbare ruimte. In opdracht van onze gemeenteraad doen we dat samen met onze inwoners. Het plan noemt de keuzes die we maken, geeft inwoners inzicht in de kwaliteit die ze mogen verwachten en hoe we daaraan werken.

¹ Separaat aan het onderhoudsplan is een gemeentelijk rioleringsplan (zie bijlage 2) opgesteld. Als in het onderhoudsplan 'openbare ruimte' staat is dat inclusief riolering, tenzij anders vermeld.

Een veranderende samenleving

De vragen uit de samenleving veranderen, net als de rollen die inwoners en de overheid vervullen. In dit plan gaan we uit van die veranderingen. 'Van buiten naar binnen' werken staat centraal.

Andere context - Het aantal participatie-initiatieven groeit en mensen regelen steeds meer in eigen netwerken. Soms wereldwijd als gevolg van sociale media, soms lokaal en krachtig. We zien steeds meer dat grenzen tussen vakgebieden verdwijnen. Klimaatverandering, bevolkingsgroei en schaalvergroting hebben effecten op het dagelijkse leven. Sociale, fysieke en economische aspecten komen samen.

Nieuwe rolverdeling - De rolverdeling tussen overheid en samenleving verandert. We zien een verschuiving van een regelgevende overheid naar een overheid die voorwaar-

den schept en maatwerk biedt om initiatieven van bedrijven en inwoners te realiseren. Het coalitieakkoord noemt dit 'een overheid die naast inwoners staat, niet erboven'. Voor maatwerk is een flexibele overheid nodig, die meebeweegt met de dynamiek van de gemeente. Dit noemen we 'verbindend besturen'.

Toenemende druk en een andere vraag - We leven met steeds meer mensen in dezelfde ruimte. We zien verschillende levensstijlen, een mix van doelgroepen, die elk hun belangen hebben en hiervoor opkomen. Dit maakt de vraag complexer en vraagt

om een goede afweging. De inrichting van de openbare ruimte en manier waarop dit tot stand komt, moet blijven aansluiten bij de veranderende behoeften.

Vraag en effect centraal - Het beheer verandert van input- of budgetgestuurd beheer naar effect- en vraaggestuurd beheer. 'Hoe kan de openbare ruimte aan de leefbaarheid bijdragen en wat levert het op?' in plaats van: 'hoeveel kost het beheer en onderhoud en welke maatregelen zijn nodig?'. Er is meer oog voor sociale aspecten, duurzaamheid, gezondheid en andere doelstellingen.

Beleving en participatie - De openbare ruimte moet in de basis schoon, heel en veilig zijn, maar daarnaast ook 'prettig', 'uitnodigend' en 'aantrekkelijk'. We spelen meer en meer in op beleving van inwoners en andere gebruikers. Participatie, communicatie en innovatie worden steeds belangrijker. Ook in de openbare ruimte van Bodegraven-Reeuwijk zijn verschillende voorbeelden te vinden van inwoners die delen van de openbare ruimte inrichten en onderhouden.

2

Proces en bouwstenen

Bij het opstellen van het onderhoudsplan is bestaand beleid geactualiseerd door invulling te geven aan nieuwe opgaven en ambities. We werken hierbij zonder schotten tussen de beleids- en beheeronderdelen, gestructureerd en projectmatig.

Het proces kenmerkt zich door de volgende principes:

- Samen met inwoners
- Maatschappelijk rendement
- Flexibel en realistisch

2.1 Proces

Samen met inwoners - Om in te kunnen spelen op de wensen van inwoners blijven we in gesprek met onze inwoners en de dorpsoverleggen. In ieder dorp of wijk zijn twee bijeenkomsten georganiseerd. In totaal spraken we zo'n 850 mensen. De opbrengst van de bijeenkomsten komt terug in de opgaven en levert een goed beeld op van de prioriteiten per dorp. Aan het begin, halverwege en aan het einde van het proces is de gemeenteraad bij het plan betrokken. Resultaat is een **gedragen** onderhoudsplan en maatwerk in wensen en aandacht voor de prioriteiten per dorp.

Het plan is niet het slotstuk. Het is onderdeel van een proces om met open houding in gesprek te zijn. We blijven met de inwoners samenwerken aan de openbare ruimte. Voorheen werkten we vooral vanuit de techniek en onze vakkennis. Natuurlijk verlaten we de techniek en vakkennis niet. Daarmee houden we met de uitvoering zoveel mogelijk rekening met wensen en initiatieven uit de samenleving.

Maatschappelijk rendement - De openbare ruimte en riolering zijn mede bepalend voor de maatschappelijke en economische waarde van de gemeente. In onze ambities en opgaven leggen we de relatie met andere sociale, fysieke en economische doelstellingen. Dit noemen we het maatschappelijk rendement. Een extra investering in de openbare ruimte kan bijvoorbeeld een vliegwieleffect hebben voor burgerparticipatie en gevoel van veiligheid. We doen dit aanvullend op het streven vanuit de basis: een schone, hele en veilige openbare ruimte.

Maatschappelijk rendement

Basis
schoon, heel en veilig

Arbeidsparticipatie
Burgerparticipatie
Dienstverlening
Duurzaamheid
Gezondheid
Verkeersveiligheid

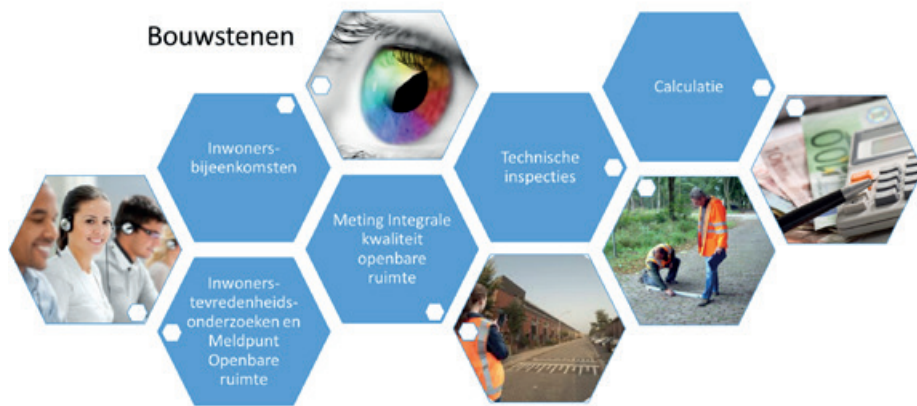
Flexibel en realistisch - Het plan is **flexibel** doordat er ruimte is voor aanpassingen bij vragen en initiatieven uit de samenleving. We presenteren een raamwerk op hoofdlijnen voor de komende vier jaar (2018-2021). De missie en de vier opgaven zijn leidend en liggen in principe vast voor deze periode. We zorgen voor flexibiliteit door de concrete uitwerking van de opgaven per jaar te actualiseren in samenwerking met inwoners. De raad informeren we regelmatig over het onderhoudsplan, de kwaliteit en trends die we buiten zien en over wat we van inwoners horen. Het plan is **realistisch** doordat het aansluit bij de organisatie en de financiële effecten ervan doorgerekend zijn.

2.2 Bouwstenen

Voor het plan zijn meerdere informatiebronnen gebruikt. Deze bronnen vormen de bouwstenen van de opgaven. De opgaven leiden tot concrete doelen en een concrete aanpak. Door periodiek dezelfde bouwstenen te analyseren informeren we inwoners, gemeenteraad en college over de voortgang van de opgaven. Hoofdstuk 4 gaat over de analyse van de bouwstenen.

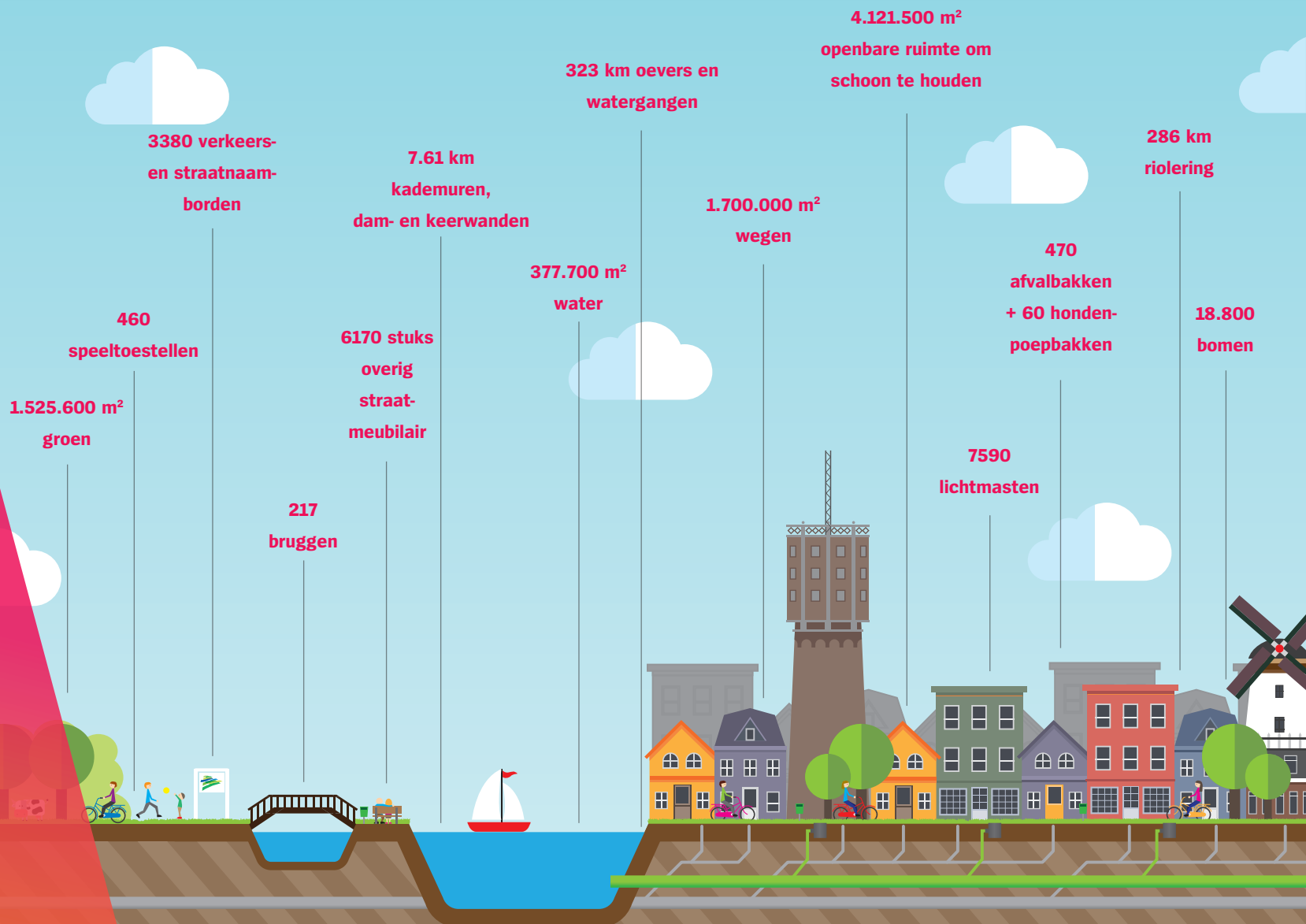

2.3 Riolering

Goede riolering is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast als gevolg van klimaatveranderingen. De gemeente heeft de taak om voor die riolering te zorgen: de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, voor afvloeiend hemelwater en voor grondwatermaatregelen. In de waterwet is vastgelegd dat iedere gemeente een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) dient te hebben. Dit GRP is in nauwe samenhang met het Onderhoudsplan Leefomgeving tot stand gekomen. De riolering en de openbare ruimte zijn bepalend voor de kwaliteit van de leefomgeving. De technisch uitwerking en onderbouwing van GRP is als bijlage toegevoegd. De uitvoeringswerkzaamheden aan het riool en de werkzaamheden in de openbare ruimte zijn op elkaar afgestemd.

3

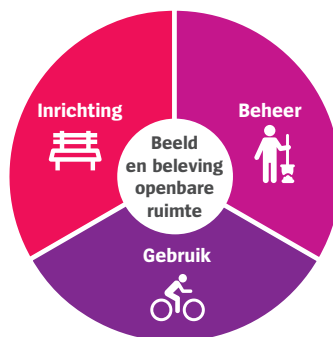
Onze openbare ruimte en riolering

3.1 Het areaal

De afbeelding hiernaast geeft weer welk areaal door de gemeente Bodegraven-Reeuwijk wordt onderhouden en waar dit onderhoudsplan over gaat. Naast dit areaal zijn er ook gebieden die door verbonden partijen worden onderhouden zoals het Reeuwijkse Hout door Groenalliantie Midden Holland en De Reeuwijkse plassen door Stichting Veen als belangrijkste voorbeelden.

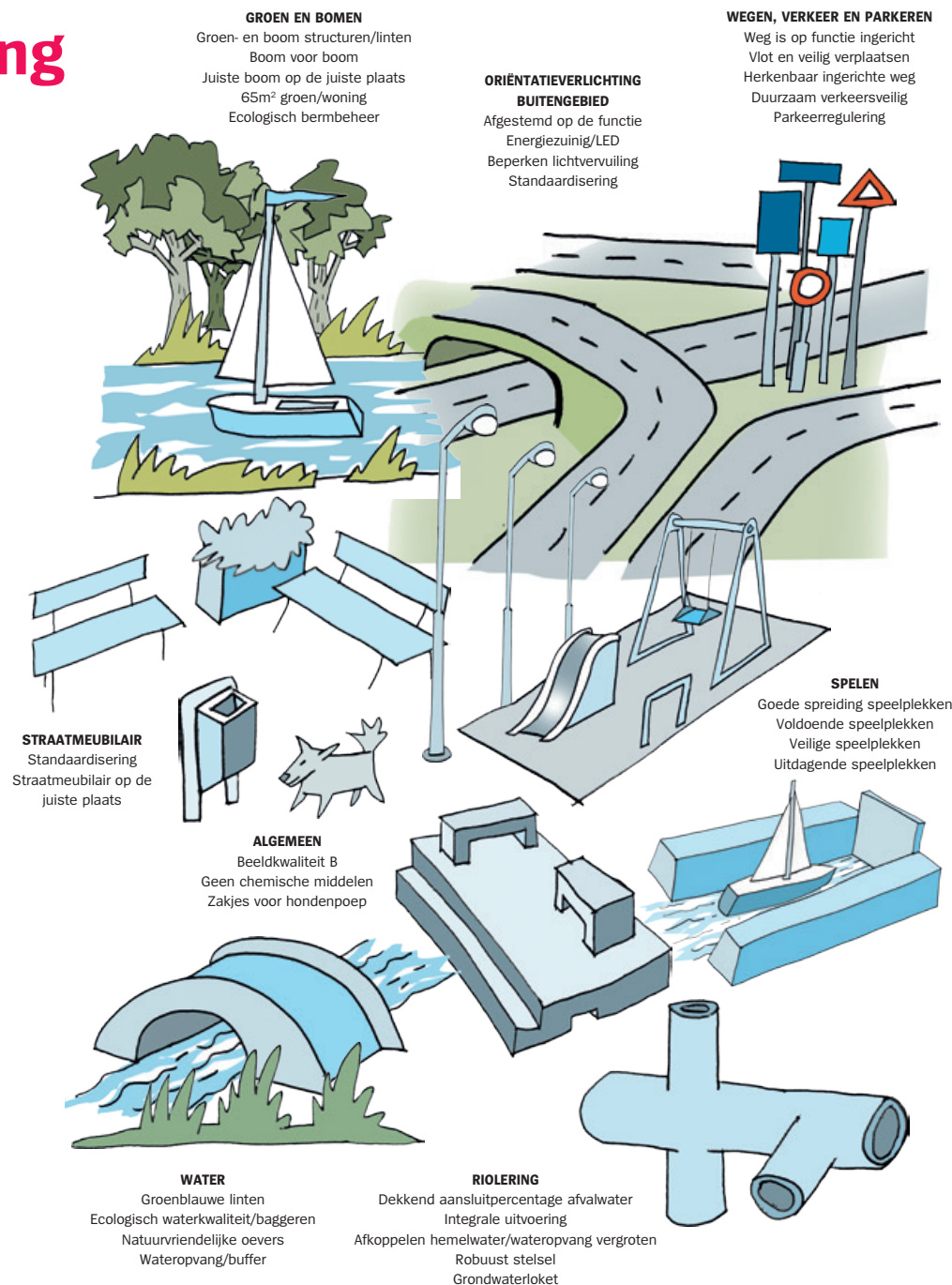
3.2 De kwaliteit: meer dan techniek

Het beeld en beleving van de openbare ruimte is een resultaat van inrichting, gedrag en beheer. Het huidige beheer richt zich op het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau B. Het technisch borgen van de veiligheid, het uitvoeren van zorgplichttaken en het voorkomen van kapitaalsvernietiging zijn andere voorwaarden van de kwaliteit. Hiervoor worden technische inspecties uitgevoerd. Met dit onderhoudsplan voegen we een dimensie toe, namelijk de beleving van inwoners. Het volgende hoofdstuk beschrijft de huidige kwaliteit aan de hand van deze dimensies.

3.3 De beleidskaders

Met het onderhoudsplan gaan we over van budgetgestuurd naar effect- en vraaggestuurd beheer: meer aandacht voor 'wat' we willen bereiken. De beleidskaders uit het vorige beleidsplan (IBBP) gaan vooral over het 'hoe'. De opgaven uit dit plan vormen hier de kapstok voor. De kaders laten we niet los, maar komen grotendeels terug in de uitwerking van de opgaven (hoofdstuk 6) of in de leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR). De leidraad beschrijft onderhouds- en inrichtingseisen, voornamelijk voor nieuwbouwprojecten. Kaders die in het onderhoudsplan terugkomen zijn bijvoorbeeld integraal beheer, duurzaam materiaalgebruik voor de inrichting en het zoveel mogelijk voorkomen van extreme wateroverlast.

4

Horen en meten

4.1 Bewonersbijeenkomsten

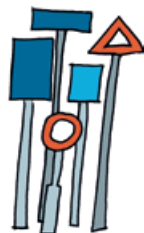
Totaal - Tijdens de eerste reeks bijeenkomsten benoemden inwoners de prioriteiten over de onderwerpen: 'verplaatsen' en 'verblijven'. Het schema op pagina 22 en 23 toont de resultaten van de hele gemeente. Aan de hand van stellingen is de mening gepeild over burgerparticipatie, duurzaamheid en riolering / opvang van regenwater.

Bij de tweede reeks bijeenkomsten zijn de resultaten uit de eerste bijeenkomst getoetst en zijn we ingegaan op specifieke wensen en accenten per dorp.

De gemeentelijke plannen zijn op deze wensen afgestemd en bij de uitvoeringsagenda's in hoofdstuk 8 per dorp weergegeven.

Resultaten bewonersbijeenkomsten

Verplaatsen
verkeer en
infrastructuur

Verplaatsen		Mag minder/ slechter	Moet gelijk blijven	Mag meer/ beter
1 Bereikbaarheid en doorstroming	Snel en gemakkelijk van A naar B kunnen: voldoende dichtbij waar je moet zijn.	11%	61%	27%
2 Parkeerruimte	Voldoende parkeerruimte, voldoende dichtbij waar je moet zijn.	5%	63%	30%
3 Staat van wegen	Comfortabel over wegen en paden van A naar B kunnen (zonder hobbels en kuilen).	3%	32%	64%
4 Verkeersveiligheid	Veilig door het verkeer van A naar B komen: routes en kruispunten zijn overzichtelijk en duidelijk.	2%	29%	67%
5 Sociale veiligheid	Veilig voelen terwijl je je (per fiets of te voet) verplaatst: voldoende verlichting, toezicht vanuit woningen, geen 'achteraf' plekken	3%	55%	40%

n.b.: het totaalpercentage is niet 100%. Dit komt doordat bewoners niet alle vragen hebben beantwoord.

Verblijven
uitstraling en
beleving

Verblijven

6 Schoon

Hoeveelheid zwerfafval, hondenpoep, onkruid, graffiti etc.

Mag
minder/
slechter

4%

Moet
gelijk
blijven

45%

Mag
meer/
beter

48%

7 Speel- en sportvoorzieningen

Aanbod aan speelveldjes, speeltoestellen en sportvoorzieningen zoals voetbalgoaltjes (met uitzondering van grote sportparken)

11%

60%

25%

8 Recreatieruimte

Ruimte om te recreëren en ontspannen zoals parken, bossen etc.

10%

62%

25%

9 Recreatieve voorzieningen

Aanbod aan voorzieningen om te recreëren zoals bankjes, vissteigers etc.

14%

60%

23%

10 Staat van voorzieningen

Bankjes, afvalbakken, lichtmasten en ander straatmeubilair zijn heel (vrij van beschadigingen) en staan recht.

5%

59%

34%

11 Uitstraling en identiteit

Herkenbare uitstraling openbare ruimte, die het karakter van de plek versterkt door bijvoorbeeld bijzonder materiaalgebruik, kunst of historie.

25%

47%

24%

12 Aantrekkelijk

Aantrekkelijke vormgeving en uitstraling van de openbare ruimte, door bijvoorbeeld bloembakken en een inrichting die niet gedateerd is.

15%

39%

45%

Per dorp - De dorpen in Bodegraven-Reeuwijk hebben elk een eigen identiteit. We zien per gebied verschil in ideeën en prioriteiten. Er is ook een gemeenschappelijke deler: de thema's 'verkeersveiligheid' en 'staat van wegen' krijgen bij de inwoners van alle dorpen prioriteit.

De top 5 "Wat moet meer of beter" van de gemeente is:

1. Verkeersveiligheid
2. Staat van wegen
3. Schoon
4. Aantrekkelijk
5. Sociale veiligheid

Onderstaand kaartje geeft de prioriteit per dorp aan.

Burgerparticipatie

Wat betreft burgerparticipatie zijn de inwoners van de bijeenkomsten positief. Bijna iedereen (95 procent) van de deelnemers vindt dat inwoners meer moeten meedenken over beleid en plannen. Inwoners worden graag geïnformeerd over plannen en krijgen graag een uitleg als zaken anders lopen dan verwacht. Zo'n 60 procent vindt dat inwoners ook daadwerkelijk meer kunnen doen: zelf delen van de openbare ruimte inrichten en beheren etc.. Voorwaarden zijn dat de gemeente het eigen beheer op orde moet hebben en een oogje in het zeil houdt bij participatieprojecten.

Duurzaamheid

Inwoners vinden duurzaamheid een belangrijk thema en zien kansen in de openbare ruimte. Voorwaarden zijn dat het in balans is met de kosten en dat er ingespeeld wordt op de nieuwste ontwikkelingen en innovatie. Minder verlichting, ter vermindering van lichtvervuiling en minder energieverbruik, mag alleen op plekken waar dit niet tot onveiligheid leidt (maatwerk) en waar zaken als wegmarkering goed op orde zijn.

Riolerings de opvang / afvoer van hemelwater

Inwoners willen graag meer en beter geïnformeerd worden over de werking van de riolering. Inwoners zijn bereid een steentje bij te dragen in de opvang van regenwater. Bijvoorbeeld door water opnieuw te gebruiken of waar mogelijk, tuintegels te vervangen door gras of beplanting waardoor regenwater niet wordt afgevoerd via het gemeentelijke stelsel.

4.2 Tevredenheidsonderzoeken

Om een bredere afspiegeling te krijgen dan alleen de deelnemers van de bijeenkomsten, zijn ook tevredenheidsonderzoeken zoals de Veiligheidsmonitor en Burgerpeiling geanalyseerd.

- Verkeersveiligheid is, zo staat ook in het Coalitieakkoord, een punt van zorg, zowel in de dorpen als daarbuiten. 31% van de inwoners ervaart in de buurt 'vaak' verkeers-

overlast, wat vergelijkbaar is met referentiegemeenten. Zij ervaren vooral overlast van te hard rijden, onduidelijke situaties, gebrek aan handhaving en parkeerproblemen. Dit heeft volgens de inwoners een hoge prioriteit.

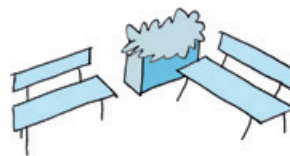
- Bij verkeersveiligheid is er een verschil tussen het aantal ongelukken (objectief onveilig) en de beleving en gevoelens van inwoners over veiligheid (subjectief onveilig). Bijna-ongelukken hebben een groot effect op het veiligheidsgevoel. Sluipverkeer en vrachtverkeer over wegen die hier niet op berekend zijn, dragen bij aan het gevoel van onveiligheid, vooral bij fietsers.
- Gemiddeld beoordelen inwoners de buurtveiligheid met een 7,4, vergelijkbaar met referentiegemeenten. 35 procent van de inwoners voelt zich wel eens onveilig, vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. 40 procent van de deelnemers van de inwonersbijeenkomsten vindt dat dit verbeterd moet worden. Inwoners denken graag mee aan oplossingen, zo blijkt uit de Veiligheidsmonitor: 78 procent voelt zich medeverantwoordelijk voor de veiligheid in de buurt en 51 procent vindt het belangrijk te worden betrokken bij het bedenken van oplossingen voor veiligheidsproblemen. Het is aannemelijk dat het hierbij om specifieke plekken gaat die als (sociaal) onveilig worden beleefd.

Bij schoon zijn het vooral de specifieke vervuilde plekken die de beleving negatief beïnvloeden. Vooral hondenpoep is, net als in de rest van Nederland, een grote ergernis. Dit wordt gezien als derde grootste buurtprobleem.

Interessante constatering is dat de thema's uit de tevredenheidsonderzoeken en de 'top 5' prioriteiten sterk te maken hebben met gedrag en het gebruik van de openbare ruimte. Aandacht voor de drie kwaliteitsaspecten gedrag, beheer en inrichting is daarom belangrijk (3.2) bij de uitwerking van de prioriteiten en wensen.

4.3 Objectieve metingen

Periodiek worden onderdelen in de openbare ruimte geïnspecteerd aan de hand van technische metingen en de beeldkwaliteitsmeting.

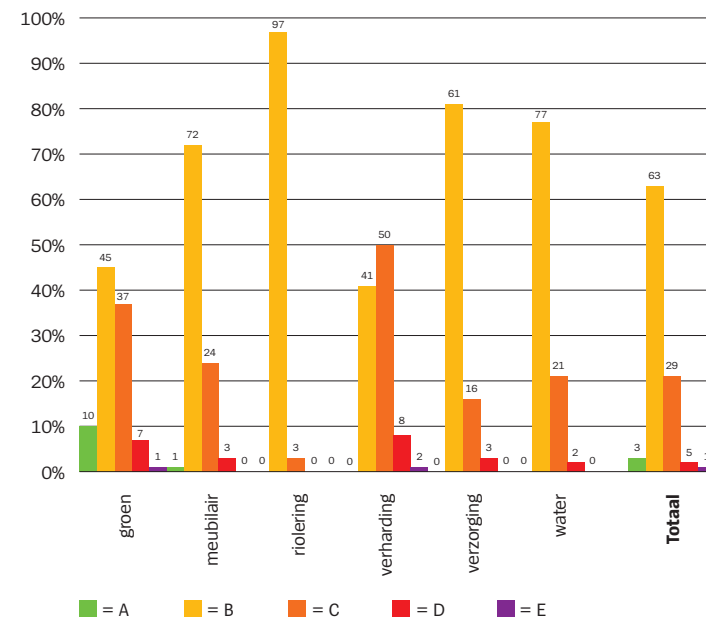

Algemeen

De gemiddelde gemeten beheerkwaliteit ligt, net als in 2015, op een B-kwaliteit. De kwaliteit van de wegen voldoet nog net aan het vastgestelde kwaliteitsniveau. Er zijn relatief veel beschadigingen aan wegen gemeten, iets wat ook uit de prioriteiten van inwoners naar voren komt.

Uit inspecties blijkt dat de kwaliteit van rioleringen op orde is. Een aandachtspunt is het veilig en tijdig afvoeren van hemelwater. Regenbuien worden steeds heviger. Inwoners merken dat ook. Zij ervaren overlast als straten af en toe onder water staan. De bezuinigingen van de laatste jaren worden zichtbaar in de openbare ruimte. Hier en daar treden zichtbare achterstanden op, zoals in het het groen (snoei bomen en struiken) en met name de staat van de wegen.

Algemeen | De gemiddeld gemeten beheerkwaliteit

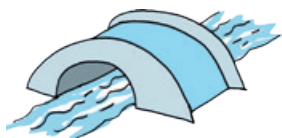
Groen

De technische staat van het groen (struiken, bomen, gazons) voldoet aan de gewenste kwaliteit. Er is een lichte achterstand ten aanzien van het snoeien van bomen. De staat van het straatmeubilair (banken, afvalbakken, etc.) en de verzorging van de openbare ruimte (hoeveelheid zwerfafval, onkruid etc.) voldoen aan het beleid en aan veiligheidsnormen. We zien wat schoon betreft een verschil met de beleving van inwoners: de gemeten kwaliteit ligt hoger dan het vastgestelde niveau van de gemeente, terwijl inwoners het graag schoner zien.

Water

Het baggeren is op order. Op korte termijn staan een aantal grootschalige vervangingen met name bij beschoeiingen op het programma waardoor extra investeringen in de komende jaren noodzakelijk zijn.

Civiele kunstwerken (bruggen)

De kwaliteit sluit aan bij de gebruikerseisen, al staat het budget wel onder druk en zijn meer middelen nodig om de kwaliteit ook in de toekomst te waarborgen.

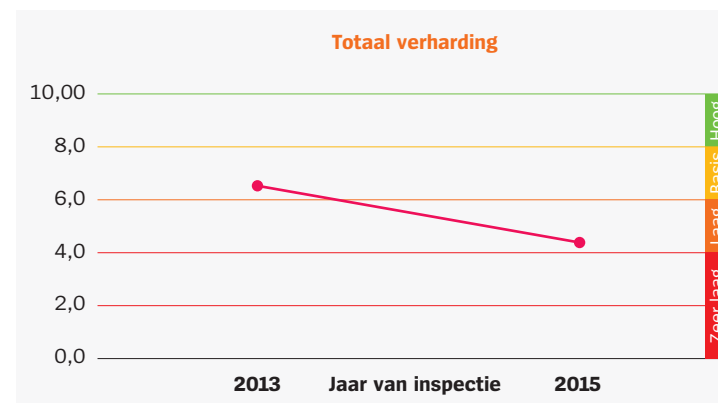
Openbare verlichting

Er is sprake van een lichte achterstand bij vervangingen. Dit komt door teruglopend budget, benodigde investering om reguliere verlichting te vervangen door LED-verlichting en de extra investeringen in de aansturingskasten en grondkabels. Daarnaast wordt verlichting soms eerder vervangen door bij een integrale herinrichting van de openbare ruimte aan te sluiten bij de behoeften van inwoners.

Wegen

Het effect van de bezuinigingen in de afgelopen jaren is zichtbaar in een toename van schades op onze wegen en paden. Op sommige plekken zijn grote ingrepen nodig. Technische inspecties wijzen uit dat met name op asfalt stevige ingrepen nodig zijn om dit technisch goed op peil te krijgen en te houden: veilig en geschikt voor beoogde gebruik. Inwoners bevestigen dit beeld, verkeersveiligheid en wegkwaliteit krijgen prioriteit.

De speeltoestellen

Het beheer is op orde. Het laat een balans zien tussen kwaliteit, veiligheid en budget.

Riolering

Het onderhoud is in het algemeen op orde. Door de 'zettingsgevoeligheid' van de bodem zien we wel schade die gevolgen heeft voor de waterdichtheid en afstroming. Een grote opgave is het veilig en tijdig afvoeren van hemelwater, vooral door de toename van het aantal en de heftigheid van regenbuien.

5

Opgaven

5.1 In één oogopslag

Het vorige hoofdstuk beschrijft wat inwoners hebben laten horen wat betreft prioriteiten en wat uit metingen naar voren komt. Wat betekent dat voor het beheer voor de komende jaren? Hoe maken we de omslag van input- of budgetgestuurd beheer naar effect- en vraag gestuurd beheer?

Uit wat we horen en gemeten hebben komen we tot vier centrale opgaven. Deze opgaven zijn niet alleen van toepassing op het Onderhoudsplan Leefomgeving, maar ook voor andere thema's binnen de gemeente.

Voor en met de samenleving - Welke prioriteiten stellen we en hoe blijven we in gesprek met inwoners over de plannen en uitvoering? Hoe kunnen we inspelen om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan te helpen?

Functioneel en veilig - De openbare ruimte dient functioneel te zijn en veiligheid moet niet in het gedrang komen. Hoe dragen de inrichting en het beheer van de openbare ruimte hieraan bij? Welke ingrepen zijn nodig om de kwaliteit van verkeer en het veiligheidsgevoel te verbeteren?

Duurzaam en kostenbewust - Hoe doen we in de openbare ruimte slimme investeringen? Hoe blijven we aan efficiënte bedrijfsvoering werken? Welke ingrepen in de openbare ruimte anticiperen op klimaatvraagstukken? Hoe sluiten we aan bij een circulaire economie?

Schoon en aantrekkelijk - Hoe spelen we in op de beleving van inwoners door meer in te zetten op een schonere en aantrekkelijkere openbare ruimte? Welk 'maatschappelijk rendement' kan hieruit ontstaan?

Hieronder visualiseren we de gemeentebrede missie en de vier centrale opgaven van het onderhoudsplan. Hoofdstuk 6 gaat in op de concrete doelstellingen van de opgaven.

6

Van opgaven naar acties

Elke opgave is in dit hoofdstuk geconcretiseerd in vier doelstellingen. Per doelstelling beschrijven we hoe we hieraan werken en geven we concrete voorbeelden.

6.1 Voor en met de samenleving

De openbare ruimte is het domein van inwoners, ondernemers, bezoekers en andere belanghebbenden. Inwoners geven aan graag betrokken te worden bij plannen door mee te denken en deels ook door actief mee te beheren en in te richten. We zijn daarom blijvend in gesprek en sluiten als gemeente zoveel mogelijk aan op hun behoeften en wensen.

Bouwen aan vertrouwen, in gesprek blijven.

We vertellen onze inwoners en de dorpsoverleggen wat ze van ons kunnen verwachten. Doen wat we zeggen en zeggen wat we doen. Hier hoort het delen van informatie en kennis en het verbeteren van het meldsysteem bij. We treden als één team naar buiten, zorgen voor goede interne afstemming en organiseren duidelijke aanspreekpunten.

We worden een faciliterende overheid die helpt plannen te realiseren: 'van buiten naar binnen werken'.

- **Verbeteren meldsysteem**
- **Gebiedsregisseur**

We willen duidelijk zijn, ook als dingen niet kunnen. We helpen de dorpsoverleggen zich verder te professionaliseren. We gaan bewuster om met onze rollen en rolverdeling. Samen met de teams zoeken we een structuur waarbij we echt samenwerken. We streven naar een goede balans in wat inwoners en dorpsoverleggen kwijt willen en wat we als gemeente willen ophalen. We moeten voorkomen dorpsoverleggen en inwoners te overvragen en bundelen bij bijeenkomsten zoveel mogelijk onderwerpen. Per dorps-overleg constateren we verschillen in aanpak en behoefte; ook dit vraagt maatwerk. We blijven ook in gesprek met inwoners door te werken aan een gezamenlijke agenda die alle grote thema's binnen het dorp beslaan. Het onderdeel onderhoudsplan, de openbare ruimte, is hier een onderdeel van.

Maatwerk per dorp

De dorpen en wijken van Bodegraven-Reeuwijk hebben ieder een eigen karakter. We willen die eigenheid versterken en sluiten aan bij wensen en behoeften. Hoe we met elkaar communiceren stemmen we per dorp of wijk af. Samen met de dorpen werken we aan een 'uitvoeringsagenda per dorp'. Hierin staan de wensen, ideeën en prioriteiten van inwoners. Daar waar mogelijk nemen we de wensen mee in gemeentelijke plannen en ondersteunen we inwoners hun eigen wensen te ontwikkelen. Voor beheer werken we met het plan met uit te voeren projecten/werken, ook daar stemmen we af met de prioriteiten van inwoners. We zoeken naar het evenwicht tussen uniformiteit en maatwerk. We kiezen ervoor om de kosten- en beheer efficiëntie te borgen door standaardisering in materiaalgebruik.

- **Samenwerken, dorpsagenda's/wensen, maatwerk**
- **Uniformiteit: uitwerken in Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR)**

Gedragen plannen - bewonersparticipatie

In de openbare ruimte zijn veel mogelijkheden voor burgerparticipatie: van meedenken over inrichting en beleid, tot actief meedoen. Wij stimuleren en ondersteunen deze initiatieven. We hebben ook aandacht voor de inwoners die we niet zien op bijeenkomsten. We communiceren op verschillende manieren en met verschillende middelen om er achter te komen wat er leeft in onze gemeente en dagen inwoners uit zelf in beweging te komen. Een goede informatievoorziening draagt ook bij aan draagvlak voor plannen. We zetten specifiek in op betere informatievoorziening over wat wel en niet door het riool kan en de mogelijkheden voor het thuis afkoppelen en gebruiken van hemelwater. In de aanpak benoemen we steeds meer de effecten van gedrag op de kwaliteit en hoe gedrag te beïnvloeden is, met name bij thema's zoals te snel rijden en hondenpoep.

- **Ondersteunen adoptie groen**
- **Meer informatie over de riolering en het afkoppelen van hemelwater**
- **Inzet verschillende communicatiekanalen**

Oog voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

De gemeente wil gids zijn op het gebied van arbeidsparticipatie. Arbeidsparticipatie is een verplicht onderdeel van ons inkoop- en aanbestedingsbeleid. We voeren delen van het eigen onderhoudswerk uit met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De doelgroep is nu werkzaam binnen een deel van de gemeente op de schoontaken. Dit willen we uitbreiden naar de gehele gemeente. We bundelen de kracht van onze eigen dienst, die van Ferm Werk en die van onze aannemers. Met de aannemers werken we met raamovereenkomsten waarin arbeidsparticipatie een verplicht onderdeel is. Samen zetten we in op begeleiding van uitkeringsgerechtigden en werknemers in de sociale werkvoorziening naar werk op de arbeidsmarkt.

- Inzet van Ferm Werk bij groen- en schoontaken
- Arbeidsparticipatie is een verplicht onderdeel van ons inkoop- en aanbestedingsbeleid

6.2 Functioneel en veilig

Onderhoud van de openbare ruimte is vooral gericht op de functionaliteit en de veiligheid. Door de wegen heel te houden, het groen te snoeien en de afvalbakken te legen, zorgen we ervoor dat iedereen veilig gebruik kan maken van de openbare ruimte. Functioneel en veilig zijn basisvoorwaarden voor de openbare ruimte.

Functioneel en veilig

Extra aandacht voor veiligheidsgevoelens en gedrag en verkeersonveilige situaties aanpakken

Voorkomen van kapitaalsvernietiging

Voorkomen van oneigenlijk gebruik wegen (C-wegen beleid) en verhogen kwaliteit wegen

Afstemmen beheer en inrichting op functie en gebruik

Extra aandacht voor veiligheidsgevoelens, gedrag en verkeersonveilige situaties aanpakken

Wij besteden aandacht aan de beleving rond verkeersveiligheid. Rond scholen en andere plekken willen we de inrichting van de openbare ruimte aanpassen. We willen weggebruikers aanspreken op gedrag en hen hiervan bewust maken. Concreet voorbeeld zijn de snelheidsmeters die aan elk dorp uitgereikt zijn. Met een smiley geeft de meter aan of er aan de maximum snelheid wordt voldaan. De inwoners bepalen samen met ons waar de meter wordt geplaatst. Verlichting is ook belangrijk bij het veiligheidsgevoel. Veel gebruikte plekken en routes waar weinig sociale controle is moeten extra goed verlicht te zijn. Daar waar we kiezen voor duurzaamheid en beperking van lichtvervuiling moet de wegmarkering op orde te zijn.

- **Extra aandacht voor schoolzones**
- **Snelheidsmeters**
- **Prioriteitenlijst oplossen verkeersknelpunten**

Voorkomen kapitaalvernietiging

Onze openbare ruimte, inclusief rioleringen, moet minimaal aan de wettelijke kaders voldoen en de kwaliteit mag nooit leiden tot gevaarlijke situaties of kapitaalvernietiging. Met ons beheer streven we ernaar de maximale levensduur van het kapitaalgoed te bereiken. Dit betekent enerzijds dat er gestructureerd onderhoud gepleegd moet worden om te voorkomen dat het kapitaalgoed te snel vervangen moet worden. Anderzijds betekent dit dat straten of openbare ruimtes die technisch nog voldoen maar uit esthetisch punt vervangen zouden moeten worden, in principe geen prioriteit krijgen. Dit kan soms een spanningsveld opleveren met wensen van inwoners om de kwaliteit en uitstraling te verbeteren (kwaliteitsimpulsen). Er wordt daarom altijd in overleg een integrale en onderbouwde afweging gemaakt.

- **Opstellen onderhoudsplan**
- **Technische inspecties**
- **Uitvoeringsprogramma groot onderhoud en vervangingen**
- **Afstemmen; riool, wegen, nutsbedrijven**

Voorkomen oneigenlijk gebruik wegen: C-wegen beleid en verhogen kwaliteit van wegen

Met ons C-wegen beleid gaan we gerichte maatregelen treffen voor de kwetsbare infrastructuur in het buitengebied in relatie tot bedrijvigheid in dit gebied. Bedrijvigheid en de bouw van woningen zorgen voor het nodige zwaar verkeer over wegen die daar niet op berekend zijn. De bodem is te slap. De constructie is hier niet op toegerust. Het betreft hier doorgaans oude buitenwegen gelegen in het landelijk gebied en in het Plassengebied. Ter bescherming van de constructie hebben de wegen een zogenaamde "C-Weg" status gekregen. Extra aandacht gaat uit naar onze asfaltwegen. We moeten tijdig de juiste maatregelen treffen en onderhoudsachterstanden opheffen.

- **Fysieke maatregelen nemen door passeerstroken aan te brengen**
- **Fysieke breedte beperking aanbrengen plassengebied**
- **Ontheffingen beleid actualiseren**

Afstemmen beheer en inrichting op functie en gebruik

In een functionele openbare ruimte is er evenwicht tussen de inrichting, het beheer en het gebruik. We bekijken de hoeveelheid en het type objecten in de openbare ruimte kritisch en halen overbodige objecten weg. We gaan voor een beheervriendelijke inrichting. Met inwoners gaan we verder in gesprek over het gebruik van de openbare ruimte: wat zijn plekken waar zij graag komen of juist niet? De informatie gebruiken we voor het benoemen van prioriteiten in het beheer en de inrichting. Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar parkeren, speel- en sportvoorzieningen en plekken om de hond uit te laten: wat is er nodig en op welke plekken?

- **Overbodige objecten weghalen en waar nodig herplaatsen**
- **Voorkomen van versnippering**
- **Sortimentskeuze aanpassen**

6.3 Duurzaam en kostenbewust

We hebben duurzaamheid hoog in ons vaandel staan. We hanteren een 'routekaart klimaatneutraal Bodegraven-Reeuwijk 2035' met concrete doelstellingen. De openbare ruimte kan aan een deel van deze doelstellingen direct bijdragen, zoals het vervangen van reguliere verlichting door LED-verlichting. We spelen in op toenemende intensieve regenbuien. Bermen en oevers gaan we natuurvriendelijk inrichten en ecologisch beheren

waardoor we bijdragen aan flora en fauna. Secundaire grondstoffen (hergebruik van afval) worden in het kader van circulaire economie toegepast. Duurzaam betekent ook dat de inrichting en het beheer gericht is op een zo lang mogelijke levensduur. Naast duurzaam zetten we in op kostenefficiënt beheer. We zetten in op een openbare ruimte waarin we kostenbewust zijn en onze ambities in evenwicht brengen met middelen en bedrijfsvoering.

Middelen en bedrijfsvoering in evenwicht brengen met ambities

We richten onze bedrijfsvoering zo in, dat we onze ambities en opgaven uit dit onderhoudsplan kunnen realiseren. Als opdrachtgever sturen we op resultaat (het wat) en minder op de werkwijze (het hoe). We vragen om voldoende ruimte en middelen om de plannen en inwonerswensen te realiseren. We zien risico's op het gebied van groot onderhoud en vervangingen. Dit geldt vooral voor het vervangen en groot onderhoud van wegen, verlichting, groen en bruggen. Om de kwaliteitsniveaus in de toekomst te halen en om kapitaalsvernietiging te voorkomen, zijn extra middelen nodig.

- Meer raamcontracten en benutten van de kennis van de markt
- Monitoren van uitvoeringsprogramma (maandelijks)

Integraal

Integraal werken draagt positief bij aan de beleving van inwoners die zaken in één keer opgepakt zien worden en zo weinig mogelijk overlast ondervinden van reconstructies. Integraal houdt ook in dat we binnen een gebied op alle beheeronderdelen (groen, verharding, verlichting, schoon etc.) hetzelfde beheerniveau hanteren. We voeren de dagelijkse beheerwerkzaamheden, zoals het schoon maken van de straten en het groenonderhoud, zoveel mogelijk in één keer uit: 'van gevel tot gevel'. Ook bij vervanging en reconstructies van de openbare ruimte pakken we waar mogelijk zaken tegelijk op. We maken hierbij een bewuste afweging om kapitaal-goederen die nog wel een aantal jaren meekunnen, direct of, vanwege kosten en het voorkomen van kapitaalsvernietiging, later op te pakken. Integraal betekent ook het afstemmen van het beheer van de openbare ruimte met andere beleidsterreinen zoals verkeer, duurzaamheid en ruimtelijke ontwikkelingen.

- **Clusteren van schoontaken**
- **Integrale planontwikkeling en uitvoering**
- **Ecologisch bermbeheer**

Anticiperen op klimaatverandering bij riolering en afvoer van water

Bij nieuwbouwprojecten wordt, mede ten bate van klimaatadaptatie en voorkomen van overlast, een gescheiden rioolstelsel aangelegd dat voldoet aan de gangbare eisen. Als het rioolstelsel bij bestaande bebouwing in slechte staat is, dan wordt deze vervangen. Bij inbreidingen en vervangingen wordt gekeken of voorbereidingen kunnen worden getroffen op de aanleg van een gescheiden stelsel. We werken op het gebied van riolering en hemelwaterafvoer samen binnen de regio Rijnland-Groene Hart. Doel is om kosten te besparen, kwetsbaarheid te verminderen en de kwaliteit te verhogen. Van de 162 km vrijvervalriool in onze gemeente is inmiddels ruim 36 km specifiek voor de afvoer van hemelwater. Deze stelsels voeren het hemelwater rechtstreeks af richting oppervlaktewater. Dit hoeft dus niet te worden getransporteerd en verpompt richting de afvalwaterzuivering. Dit is niet alleen een positieve maatregel wat duurzaamheid betreft, maar ook positief in het licht van de veranderende regenval als gevolg van de klimaatveranderingen. De hevige buien worden steeds zwaarder en de intervaltijd wordt korter. Hier ligt een duidelijke opgave en tevens grote uitdaging. Waar mogelijk vormen we verharding om naar groen en besteden we bij nieuwbouw extra aandacht aan waterberging. Ook hierbij is naast de techniek communicatie en informatie richting inwoners een belangrijk onderdeel.

- **Afkoppelen van hemelwater + aanleg regenwaterriool**
- **Verhardingen omvormen naar groenvakken**
- **Extra waterberging bij nieuwbouw**
- **Extra voorlichting**

Klimaatneutraal in 2035

We gaan op verschillende manieren met de inrichting en het beheer van de openbare ruimte bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van de gemeente. We gaan voor 35% minder energieverbruik in 2035 ten opzichte van 2013, onder andere door dimbare LED-verlichting toe te passen. Ook gaan we zoveel mogelijk duurzame materialen toepassen en het aandeel groen in de openbare ruimte vergroten om in 2035 een verdubbeling van CO₂ opname te realiseren.

- **Meer LED verlichting + na 24.00 uur dimmen**
- **Energiezuinige vuilwaterpompen (riool)**
- **Gebruik FSC hout**
- **Evenwichtsconstructie bij wegfunderingen**
- **Vast onderdeel bij inkoop en aanbesteding**

6.4 Schoon en aantrekkelijk

We bekijken de openbare ruimte 'door de ogen van de gebruiker'. We zetten in op beleving en tevredenheid. Schoon en aantrekkelijk zijn van grote waarde voor de beleving en tevredenheid, zo blijkt ook uit de inwonersbijeenkomsten.

Schoon en aantrekkelijk

Kwaliteit van 'schoon'
aansluiten op beleving

Uitstraling dorpskernen
verbeteren (kwaliteitsimpuls)

Kwaliteit voorzieningen voor spelen en verblijven
op peil houden

Meer oog voor
beleving en uitstraling

Kwaliteit van 'schoon' aansluiten op beleving

De gemeente Bodegraven-Reeuwijk is schoon volgens de gemeentelijke norm, maar het zijn de plekken die regelmatig vervuild zijn die de beleving negatief beïnvloeden: de hotspots. Voorbeelden zijn winkelgebieden en de routes tussen scholen en winkels. We gaan deze hotspots gericht aanpakken. Niet direct door meer te schoon te maken of door meer afvalbakken te plaatsen maar door meer aandacht te hebben voor gedragsverandering, participatie, communicatie en handhaving. Door juist op drukke momenten schoon te maken, 'zichtbaar reinigen', wordt het gedrag en de beleving van gebruikers bijvoorbeeld positief beïnvloed.

- **Gerichte inzet op hotspot/snoeproutes, winkelgebieden**
- **Bundelen van de schoontaken**

Uitstraling dorpskernen verbeteren (kwaliteitsimpuls)

Er is een duidelijke oproep gekomen om de uitstraling van de dorpskernen te verbeteren en de identiteit van de dorpen te versterken. Hierdoor wordt het aantrekkelijke met alle positieve effecten van dien (maatschappelijk rendement). We willen waar mogelijk aanpassingen in de inrichting doen, met name in de kernen van de dorpen. Het gaat bijvoorbeeld om een ander type of kleur bestrating of het aanbrengen van bloembakken. Ook hierin zoeken we de samenwerking met inwoners en ondernemers. Investerings die hiervoor nodig zijn lopen vooruit op de reguliere vervangingscyclus. De wegen zijn nog niet versleten. Er wordt dus om een onvoorziene vroegtijdige vervanging gevraagd waarvoor extra middelen nodig zijn.

- **Dorpsvisie Nieuwerbrug**
- **Dorpsplein Waarder (centrumuitstraling)**
- **Kerkweg Driebruggen (centrumuitstraling)**
- **Reeuwijk Brug West (vervangen asfalt door klinkers)**
- **Willem de Zwijgerstraat (entree van Bodegraven)**

Voorzieningen voor spelen en verblijven op peil houden

Voorzieningen voor spelen en verblijven stemmen we af op de wensen van gebruikers. Naast het aantal voorzieningen om te spelen en te sporten zijn de locaties van belang. Als speel- en sportplekken onvoldoende of niet op de juiste manier wordt gebruikt (bijvoorbeeld bij vandalisme of overlast) gaan we in overleg met omwonenden kijken of de voorziening weggehaald kan worden.

We zoeken ook de samenwerking op met scholen en sportverenigingen wat betreft de toegankelijkheid van speel- en sportvoorzieningen. Met een groot buitengebied heeft Bodegraven-Reeuwijk veel te bieden op recreatiegebied. Op belangrijke knooppunten willen we deze verblijfsfunctie verder faciliteren met bijvoorbeeld bankjes en juist bankjes verwijderen waar ze nagenoeg niet gebruikt worden.

- **Meer gebruik maken van bestaande metingen, veiligheidsmonitor, burgerpeiling, schouwen**
- **Contact zoeken met buurtcoaches**

Meer oog voor beleving en uitstraling

Bij het onderhoud van de leefomgeving laten we ons niet alleen leiden door de technische staat, maar houden we ook rekening met de beleving. Dit doen we onder andere door bij onze keuzes zowel naar de objectieve kwaliteit als de subjectieve kwaliteit te kijken. We maken meer gebruik van de resultaten van tevredenheidsonderzoeken. Speciale aandacht gaat uit naar schoon maar ook naar het tegengaan van parkeeroverlast en verkeersonveiligheid. Voor het verhogen van de uitstraling zien we kansen voor het groen. Diversiteit in grootte en vorm van bomen en groenstructuren zorgen voor onderscheid en herkenbaarheid. Ook de openbare verlichting heeft een groot effect op uitstraling. Het uitgangspunt is dat openbare verlichting de herkenbaarheid en sfeer moet bevorderen, met name in de centra.

- **Afstemmen LED verlichting met bewoners**
- **Samen inrichten van woonstraten**
- **Meer bloeiende bomen en heesters**

7

“In dit hoofdstuk geven we
inzicht in de financiële middelen
die nodig zijn om invulling te geven
aan de opgaven.”

Beschikbare en benodigde middelen

De opgaven hebben elk in meer of mindere mate effect op de financiële middelen. Doel is om ambities en kosten met elkaar in balans te krijgen en te houden waarbij 'duurzaamheid' de standaard is. 'Voor en met de samenleving' uit zich voornamelijk in de manier waarop we de werkzaamheden uitvoeren. De thema's 'functioneel en veilig' en 'schoon en aantrekkelijk' hebben de grootste weerslag op de financiën.

Voor en met de samenleving

Functioneel en veilig

Duurzaam en kostenbewust

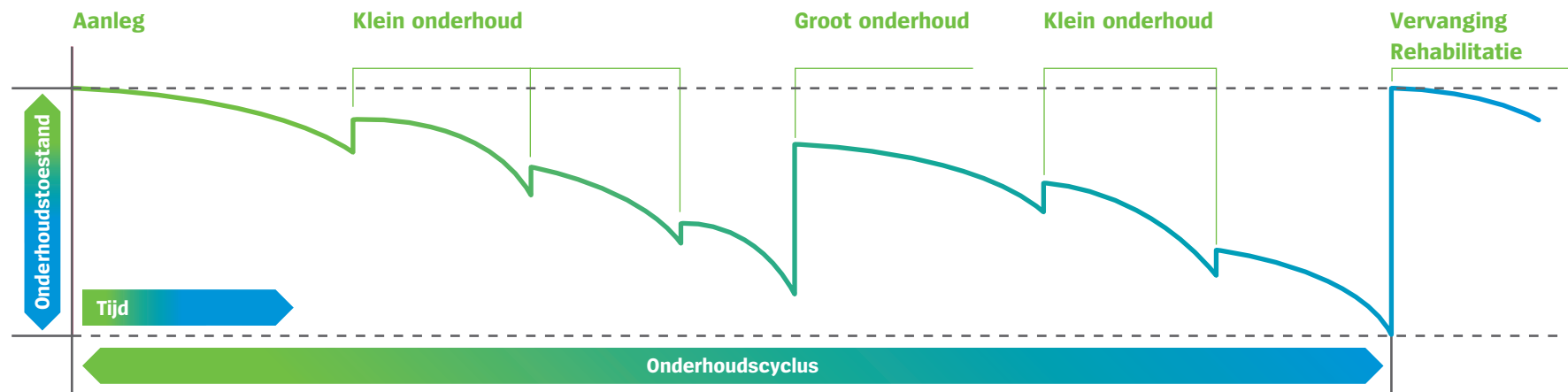
Schoon en aantrekkelijk

Principe

Voor het onderhoudsplan leefomgeving zijn de kosten berekend van:

- **Dagelijks onderhoud:** De jaarlijks terugkomende werkzaamheden die directe invloed hebben op gewenste kwaliteiten, zoals schoon, heel en veilig. Feitelijk basis voor het onderhoud en van directe invloed op de beleving van de bewoners.
- **Groot onderhoud:** Werkzaamheden die één keer in de zoveel jaar uitgevoerd worden, zoals het aanbrengen van een nieuwe asfaltlaag, het herstraten van een weg, etc.. Deze werkzaamheden verlengen de levensduur van het kapitaalgoed. De benodigde middelen komen ten laste van de voorziening groot onderhoud.
- **Vervangingen:** Als het kapitaalgoed aan het eind is van zijn levensduur en "gewone" werkzaamheden niet meer volstaan, dan is een totale vervanging/rehabilitatie noodzakelijk. De benodigde vervangingsinvesteringen worden gekapitaliseerd.
- **Kwaliteitsimpulsen:** Het kapitaalgoed wordt eerder vervangen dan technisch noodzakelijk is. Dit komt voort uit wensen van bewoners om de openbare ruimte aantrekkelijker te maken of andere functie aan toe te kennen. De benodigde vervangingsinvesteringen worden gekapitaliseerd.

In onderstaand schema is de keten van onderhoud weergegeven. Een onderhoudscyclus gebaseerd op het behalen van de maximale levensduur (economisch rationeel beheer).

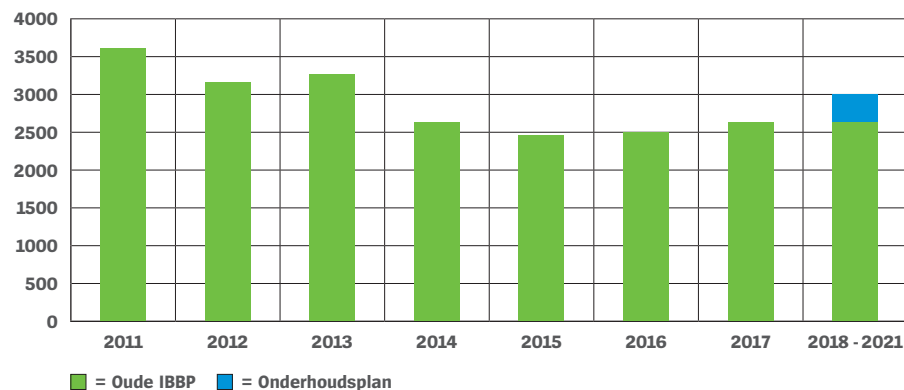
De onderbouwingen van de berekeningen zijn met ondersteuning van een extern adviesbureau gemaakt op basis van een groot aantal referentiegemeenten. Vanzelfsprekend is rekening gehouden met de slappe bodemsituatie. Ook de laatste areaaluitbreidingen zijn opgenomen.

Dagelijks onderhoud

Voor het dagelijks onderhoud is jaarlijks € 3.019.000 nodig. Bij de berekening zijn criteria als veiligheid, voorkomen kapitaalsvernietiging en voldoen aan onderhoudsniveau B uitgangspunt.

Sinds de vaststelling van het IBBP in 2012 zijn forse bezuinigingen in het dagelijks onderhoud doorgevoerd. Dit geeft op korte termijn een direct effect op de kwaliteit van het dagelijks onderhoud en daarmee op de service naar de bewoners. Op langere termijn heeft dit zichtbaar effect op werkzaamheden voor groot onderhoud en noodzakelijke vervangingen.

Dagelijks onderhoud bedragen x € 1.000,-

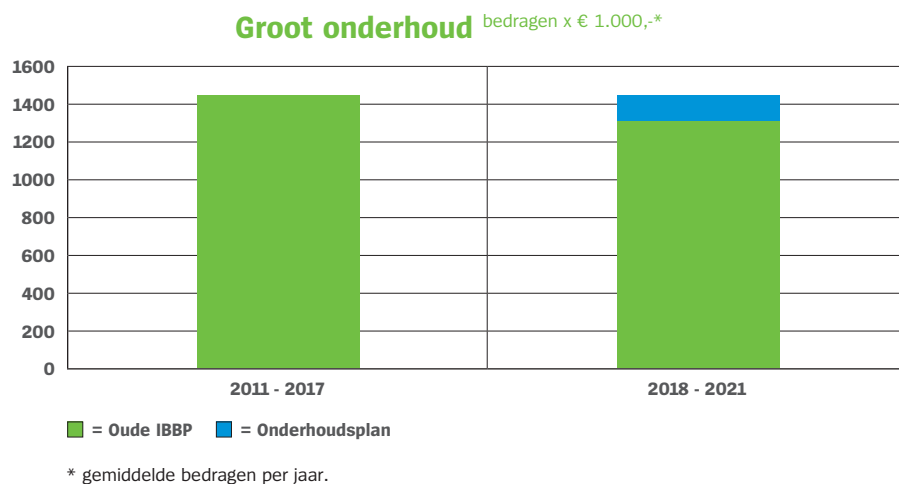

Groot onderhoud en vervangingen (uitvoeringsprogramma)

Het uitvoeringsprogramma 2018 tot en met 2021 (bijlage 1) is opgebouwd uit groot onderhoud en vervangingen. De projecten die in het programma zijn opgenomen, zijn bepaald op basis van technische inspecties en de te nemen maatregelen.

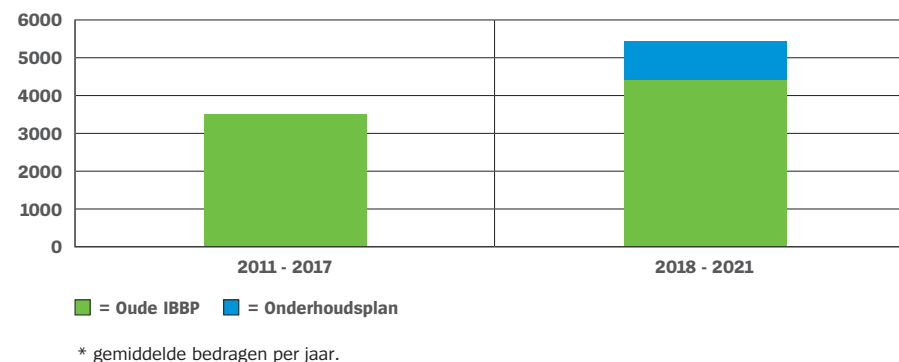
De investeringen voor vervangingen voor de komende 4 jaren variëren tussen de 5,3 miljoen en 6 miljoen per jaar. Voor het uitvoeren van groot onderhoudswerkzaamheden is structureel een bedrag van 1,5 miljoen per jaar nodig.

Deze bedragen betreffen de werkzaamheden die directe relatie hebben met dit onderhoudsplan. Daarnaast zijn in het uitvoeringsprogramma ook de rioolprojecten opgenomen. Gemiddeld bedraagt dit 1,6 miljoen per jaar. Deze maken integraal onderdeel uit van de genoemde projecten.

Vervangingsinvesteringen

bedragen x € 1.000,-*

De stijging ten opzichte van de vorige planperiode is met name toe te schrijven aan de slechte staat van de wegen, met name van onze buitenwegen. In het uitvoeringsprogramma wordt sterk ingezet op het nemen van maatregelen ten behoeve van het C-wegenbeleid, de wegreconstructies, de rioleringswerkzaamheden en de inhaalslag op het gebied van asfaltwerkzaamheden.

Kwaliteitsimpulsen

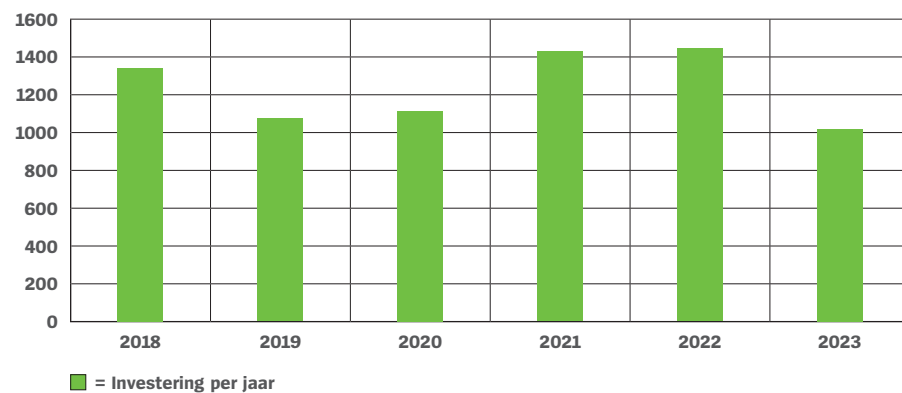
Uit de bewonersbijeenkomsten is nadrukkelijk naar voren gekomen de wens om bepaalde gebieden aantrekkelijker te maken. Met name gaat dit om het aantrekkelijk maken van een aantal kernen of delen van een buurt. Aanvullende werkzaamheden zoals het verhogen van de kwaliteit van de inrichting, het verbeteren van de verkeersveiligheid of het verbeteren van de rioleringen. Verzoeken om de kwaliteit van

de openbare ruimte en daarmee de leefbaarheid te verbeteren. Deze aanvullende werkzaamheden waren niet voorzien in de planning van het uitvoeringsprogramma omdat de technische staat nog zodanig is dat deze aangepakt moeten worden. Het gaat om de volgende projecten:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kerkweg/aansluiting Groendijk - Driebruggen						
Hoge Rijndijk Fase 1 - Nieuwerbrug						
Graaf Florisweg centrum - Nieuwerbrug						
Dorp - Waarder						
Korte Waarder binnen de kom						
Weijpoort						
Omgeving bibliotheek - Reeuwijk-brug-west						
Willem de Zwijgerstraat - Bodegraven (wegen)						
Willem de Zwijgerstraat - Bodegraven (riool)						
Reeuwijk west (riool)						
Inrichting 30 km zone - Reeuwijk-brug-west						
Verkeer en veiligheid						

Deze wensen zijn op de planning (en middelen) van het uitvoeringsprogramma afgestemd. De extra vervangingsinvesteringen zijn in de onderstaande tabel weergegeven en bevatten een totale investering van circa € 4,9 miljoen voor de periode van 2018 tot en met 2021. Het uitvoeringsprogramma kwaliteitsimpulsen is gebaseerd op de informatie die we tot op heden weten. Dit programma kan jaarlijks bijgesteld worden op basis van nieuwe ontwikkelingen of prioriteringen.

Kwaliteitsimpuls bedragen x € 1.000,-

8

“Er wordt jaarlijks geïnvesteerd in vervangen groen, speelplaatsen, wegen, verlichting, baggeren, vervangen gemalen, etc. Naast deze maatregelen voeren we binnen dit onderhoudsplan de volgende maatregelen door waarbij deze ‘agenda’ een begin is en in gesprek en overleg aangevuld en afgevinkt wordt.”

Uitvoeringsagenda per dorp

Reeuwijk-Dorp

Aandacht gevraagd voor:

1. Verkeersveiligheid
2. Staat van wegen
3. Schoon

Concreet voor 2018-2021:

Regulier onderhoud	• Aandacht voor klein onderhoud wegen • Aandacht voor thema 'schoon'
Groot onderhoud en vervanging	• Reconstructie asfaltwegen buitengebied • C-wegen beleid • Led-verlichting Middelburgseweg
Kwaliteitsimpulsen	• N.v.t.
Overig	• Bewustwording: • met elkaar maken en houden we het goed • omgaan met hevige regenbuien • Motie 4, zichtbaar verbeteren: - Fietspad Kerkweg • Dienstverlening en communicatie • Duurzaamheid

Reeuwijk-Brug

Aandacht gevraagd voor:

1. Staat van wegen
2. Aantrekkelijkheid
3. Verkeersveiligheid

Concreet voor 2018-2021:

Regulier onderhoud	• Aandacht voor klein onderhoud wegen • Aandacht voor thema 'schoon'
Groot onderhoud en vervanging	• Herinrichten Reeuwijk-Brug West • Herinrichten Koningin Wilhelminastraat • Herinrichting bedrijventerrein Zoutman • Herinrichting Treebord • Herinrichting Dunantlaan • Herinrichting Mossenbuurt • Herinrichting Reeuwijk-Brug Oost (Orchislaan en omgeving) • Led-verlichting Reeuwijk-Brug West
Kwaliteitsimpulsen	• Vervangen riolering Reeuwijk-Brug-west • Kwaliteitsimpulsen Reeuwijk-Brug-west (minder asfalt, meer klinkers)
Overig	• Bewustwording: • met elkaar maken en houden we het goed • maatregelen met hevige regenbuien • Motie 4, zichtbaar verbeteren: gebied rond huis van alles & huisnummerbordjes plassengebied. • Dienstverlening en communicatie

Bodegraven

Aandacht gevraagd voor:

1. Staat van wegen
2. Aantrekkelijkheid
3. Verkeersveiligheid

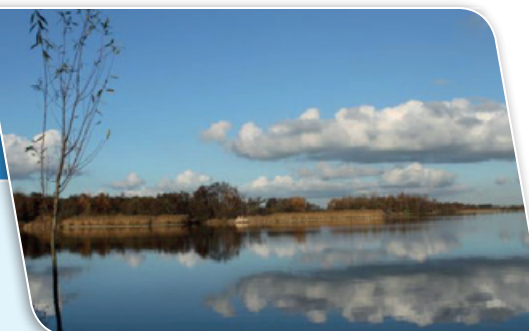
Concreet voor 2018-2021:

Regulier onderhoud	• Aandacht voor klein onderhoud wegen • Aandacht voor thema 'schoon'
Groot onderhoud en vervanging	• Onderhoud Broekvelderbrug • Herinrichting Grassenveld • Herinrichting Polderbrink • Vervangen Verkeers Regel Installatie Goudseweg (2x) • Elzenhof (ophogen en herstraten) • Kleine verkeersmaatregelen
Kwaliteitsimpulsen	• Willem de Zwijgerstraat (voorbereiding 2021)
Overig	• Bewustwording: • met elkaar maken en houden we het goed • maatregelen met hevige regenbuien • Motie 4, zichtbaar verbeteren: meldpunt openbare ruimte op orde & onderhoud Rosarium. • Dienstverlening en communicatie

Sluipwijk/ Plassengebied

Aandacht gevraagd voor:

1. Verkeersveiligheid
2. Staat van wegen
3. Schoon

Concreet voor 2018-2021:

Regulier onderhoud	• Aandacht voor klein onderhoud wegen • Aandacht voor thema 'schoon'
Groot onderhoud en vervanging	• Reconstructie asfaltwegen buitengebied • C-wegen beleid • Vervangen brug Hortemansdijk
Kwaliteitsimpulsen	• N.v.t.
Overig	• Bewustwording: • met elkaar maken en houden we het goed • omgaan met hevige regenbuien • Motie 4, zichtbaar verbeteren: Opknappen picknickplaats Korssendijk • Dienstverlening en communicatie

Nieuwerbrug

Aandacht gevraagd voor:

1. Staat van wegen
2. Verkeersveiligheid
3. Aantrekkelijkheid

Concreet voor 2018-2021:

Regulier onderhoud	• Aandacht voor klein onderhoud wegen • Aandacht voor thema 'schoon'
Groot onderhoud en vervanging	• Korte Waarder (buiten bebouwde kom) • Hoge Rijndijk • Kleine verkeersmaatregelen • Herstraatproject 'Nieuwerbrug'
Kwaliteitsimpulsen	• 'Kloppend hart' • Hoge Rijndijk (t/m nr. 33) • Korte Waarder (binnen bebouwde kom) • Weijpoort (voorbereiding 2022)
Overig	• Bestuurlijke aandacht westelijke randweg Woerden • Bewustwording: • met elkaar maken en houden we het goed • omgaan met hevige regenbuien • Motie 4, zichtbaar verbeteren: natuurspeelplaats • Dienstverlening en communicatie • Dorpspromotie

Driebruggen

Aandacht gevraagd voor:

1. Staat van wegen
2. Verkeersveiligheid
3. Aantrekkelijkheid

Concreet voor 2018-2021:

Regulier onderhoud	• Klein onderhoud wegen
Groot onderhoud en vervanging	• Kerkweg (centrumfunctie), incl. aansluiting Groendijk • Reconstructie asfaltwegen buitengebied • C-wegen beleid
Kwaliteitsimpulsen	• Kerkweg (centrumfunctie, incl. aansluiting Groendijk)
Overig	• Bewustwording: • met elkaar maken en houden we het goed • omgaan met hevige regenbuien • Motie 4, zichtbaar verbeteren: aanpassing rond huis van alles • Dienstverlening en communicatie

Waarder

Aandacht gevraagd voor:

1. Staat van wegen
2. Verkeersveiligheid
3. Bereikbaarheid en doorstroming

Concreet voor 2018-2021:

Regulier onderhoud	• Aandacht voor klein onderhoud wegen
Groot onderhoud en vervanging	• Kleine verkeersmaatregelen • Vervangen Verkeers Regel Installatie Tuurluur
Kwaliteitsimpulsen	• Dorp Waarder (Dorpsplein) • Herinrichten centrum Waarder (van kom tot kom)
Overig	• Bewustwording: • met elkaar maken en houden we het goed • omgaan met hevige regenbuien • Motie 4, zichtbaar verbeteren: Opfleuren centrum + herinrichten centrum • Dienstverlening en communicatie

Meije

Aandacht gevraagd voor:

1. Staat van wegen
2. Sociale veiligheid
3. Schoon

Concreet voor 2018-2021:

Regulier onderhoud	• Aandacht voor klein onderhoud wegen • Aandacht voor thema 'schoon' • Aandacht voor belijning
Groot onderhoud en vervanging	• Aanpassing verkeersmaatregelen Buitenkerk • Vervangen openbare verlichting
Kwaliteitsimpulsen	N.v.t.
Overig	• Bewustwording: • met elkaar maken en houden we het goed • omgaan met hevige regenbuien • Motie 4, zichtbaar verbeteren: (structureel) rechtzetten lichtmasten • Dienstverlening en communicatie • Werkzaamheden Buitenkerk (Provincie) • Aandacht voor wegafsluitingen in de Meije • Aandacht voor beperken tourtochten motoren

Bijlage 1 - Uitvoeringsprogramma Openbare Ruimte 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
Project Heraanleg Zoutman fase 4				
Project Heraanleg Zoutman fase 5				
Project Polderbrink				
Project Grassenbuurt				
Project herstraten Nieuwerbrug				
Project Reeuwijk-Brug West fase 3 (+ riool)				
Project Reeuwijk-Brug West fase 4 (+ riool)				
Project Reeuwijk-Brug West fase 5 (+ riool)				
Project Reeuwijk-Brug West fase 6 (+ riool)				
Project Reeuwijk-Brug Oost				
Project Dunantlaan				
Project Mossenbuurt				
Project groot onderhoud Asfalt				
Project groot onderhoud groen en straatmeubilair				
Project vervangen spelen				
Vervanging beschoeiingen				
Bijdrage Broekvelderbrug				
Project vervangen bruggen				
Project groot onderhoud baggeren				
Project vervangen Openbare Verlichting				
Verkeersprojecten en meubilair				
Project groot onderhoud riolering				
Project vervangen mech/elec minigemalen				
Vervangen VRI Goudseweg Brandweer				
Vervangen VRI Vrije Nesse				
Vervangen VRI Tuurluur				
Project Kerkweg Driebruggen				
Project Reeuwijk-Brug Treebord fase 1				
Project Reeuwijk-Brug Treebord fase 2				
Project Hoofdgemalen deelvervangingen				
Project groot onderhoud elementenverharding				
Reconstructies asfaltwegen buitengebied				

Bijlage 2 - Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2021

Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2021
is als los document bijgevoegd.